

## تحلیلی به بحث چند فرهنگی در برنامه درسی

### فاطمه شیخی<sup>۱</sup>، مژده اردلانی<sup>۲</sup>

<sup>۱</sup> دانشجوی مهندسی پزشکی دانشگاه صنعتی سهند تبریز، ایران

<sup>۲</sup> دبیر آموزش و پرورش ناحیه ۱ شهر سنندج، کردستان، ایران

#### چکیده

سرزمین ایران به جهت پهناور بودن دارای تنوع قومی و فرهنگی بسیار است ایران از گروه‌های فرهنگی، قومی و زبانی متنوعی شکل گرفته که برخی عبارت‌اند از: آذری‌ها، ترکمن‌ها، کردها، لرها، بلوچ‌ها، قشقایی‌ها، شاهسون‌ها، تالشی‌ها و عرب‌ها که در کنار فارس‌ها به‌طور مسالمت‌آمیز به زندگی خود مشغول‌اند. نظام تعلیم و تربیت ایران توانسته است تا حدودی آگاهی ملی، قومی و طبقاتی را در میان گروه‌های مختلف مردم در جهت همبستگی میهنی و اجتماعی آنان به وجود آورد؛ که به این امر در قانون اساسی ایران در اصول ۱۲-۱۳-۱۵ و ۱۹ تأکید شده است، اما تا رسیدن به ایده آل‌ها هنوز مسیری طولانی داریم، لذا این مقاله با دیدی نو به بحث چند فرهنگی در برنامه درسی پرداخته و تلاش دارد با استفاده از روش توصیفی و مبتنی بر استدلال و تحلیل ضعف‌های موجود در این مسیر را روشن نماید؛ زیرا عدم توجه به قومیت‌های مختلف می‌تواند روزه‌ای گردد تا استعمارگران بانفوذ از این روزه درصدد نابودی این ملت باشند. لذا لازم است با توجه به الزامات قانونی، برنامه ریزان کشوری اهتمام بیشتری در جهت توجه به آحاد ملت داشته باشند تا در مسیر حذف تبعیض‌های موجود گام‌های اساسی برداشته شود.

**واژه‌های کلیدی:** چند فرهنگی، برنامه درسی، قومیت‌ها، قانون اساسی، امنیت

## مقدمه

سرزمین ایران به جهت پهناور بودن دارای تنوع قومی و فرهنگی بسیار است. زندگی قومیت‌های مختلفی همچون فارس‌ها، ترک‌ها، کردها، بلوچ‌ها، لرها، عرب‌ها در کنار یکدیگر و نیز تکلم به زبان‌های فارسی، ترکی، کردی، بلوچی، لری، عربی، ترکمنی، تالشی، تاتی، لکی، ارمنی و وجود لهجه‌های مختلف در برخی از این زبان‌ها نمودی از این تنوع قومیت‌ها و فرهنگ‌ها در ایران کنونی است (احمدآبادی، عبدالله یار و سبحانی نژاد، ۱۳۹۶).

ایران از گروه‌های فرهنگی، قومی و زبانی متنوعی شکل گرفته است. هرکدام در فرهنگ، آداب‌ورسوم، زبان، دین و مذهب دارای تفاوت‌هایی با یکدیگر هستند. این گروه‌های گوناگون فرهنگی و قومی برای آنکه بتوانند به‌طور مسالمت‌آمیز در کنار یکدیگر زندگی کنند، باید از تعصب و قوم‌مداری دوری و به سمت نسبی‌گرایی فرهنگی حرکت کنند. لذا باید تفاوت‌ها و شباهت‌های یکدیگر را بشناسند و در جهت رشد روابط بین فرهنگی و بین قومی تلاش کنند. یکی از راه‌های مناسب برای رویارویی با دنیای تحول‌گرای امروز آموزش چند فرهنگی است. برنامه درسی در این شرایط با تأکید بر خصوصیات فرهنگی اقلیت‌ها می‌تواند در جهت رشد و تقویت فرهنگ‌های بومی و در نهایت تقویت فرهنگ ملی نقش به‌سزایی داشته باشد. در چنین شرایطی نظام آموزش‌وپرورش برای پاسخگویی به چنین نیازی ناگزیر است در کنار ارائه دانش‌های تخصصی، به دانش‌آموزان کمک کند که دانش و مهارت‌هایی را برای دستیابی به تعاملات فرهنگی موفق، کسب کنند (وفایی و سبحانی نژاد، ۱۳۹۴).

در ادبیات مرسوم علوم اجتماعی و مطالعات فرهنگی برای توصیف این تنوع و تعدد که ساخت‌های مختلفی نظیر فرهنگ، دین، نژاد، قومیت و زبان را در برمی‌گیرد، غالباً از واژه چند فرهنگی یا کثرت‌گرایی فرهنگی استفاده می‌شود که خود مفهومی است که در مهر و موم‌های اخیر مورد تأکید تعلیم و تربیت و به‌خصوص جامعه‌شناسی آموزش‌وپرورش قرار گرفته و منظور از آن این است که به‌رغم گسترش ارتباطات بین کشورها و حرکت آن‌ها به‌سوی نظامی جهانی و یا حداقل منطقه‌ای، مسئله اقوام و ملیت‌ها و تفاوت‌های فرهنگی بین آن‌ها همچنان اهمیت خاصی دارد (محمدامینی، ۱۳۹۱).

نظام تعلیم و تربیت ایران نتوانسته است آگاهی ملی، قومی و طبقاتی لازم را در میان گروه‌های مختلف مردم در جهت همبستگی میهنی و اجتماعی آنان به وجود آورد، بلکه برعکس هدف خود، بر جدایی و تفرقه آنان افزوده است. درعین حال صاحب‌نظر مذکور با اشاره به محروم بودن گروه‌های قومی ایران از حق آموزش زبان مادری خود، وجود این مشکل را از منظر جامعه‌شناسی زبان باعث آن می‌داند که هویت اجتماعی این گروه‌ها در معرض نابودی قرار بگیرد (احمدآبادی و همکاران، ۱۳۹۶).

اندیشمندان عصر پست‌مدرنیسم معتقدند که دانش چند فرهنگی بایستی در لایه‌های مختلف مؤسسات آموزشی از جمله برنامه‌های درسی، تدابیر آموزشی، تعامل بین معلمان، دانش‌آموزان و والدین و به‌طور کلی جزء اصلی ماهیت تدریس و یادگیری باشد؛ بنابراین ضرورت دارد که این نوع مؤسسات نقش چند فرهنگی را ایفا کرده و آن را به طرق مختلف از جمله برنامه‌های درسی فرهنگ‌سازی و اشاعه دهند (عبدلی و احمدی، ۱۳۹۳).

## پیشینه پژوهش

در پژوهشی که تحت عنوان؛ بهبود بخشیدن به برنامه‌های درسی چند فرهنگی نظام آموزشی ایران بر اساس آرای تربیتی میشل فوکو و هنری ژیرو با استفاده از دو روش تحلیل مفهومی و استنتاجی توسط احمدآبادی و همکاران (۱۳۹۵) صورت گرفت پیشنهاد گردیده که با توجه به فرهنگ‌های گوناگونی که در جامعه ایران وجود دارد بازبینی و تجدیدنظری در محتوای

کتاب‌های درسی صورت گیرد و با گنجاندن اهداف چند فرهنگی در محتوای درسی، ایجاد تعامل و تفاهم و نوآوری‌های آموزشی بهبود چند فرهنگی سازی برنامه‌های درسی نظام آموزشی ایران؛ بین فرهنگ‌ها و نیز فرصت و شرایط بهتر و بیشتری برای پرداختن و نهادینه شدن آن‌ها فراهم گردد؛ بنابراین، برنامه درسی ایران باید توجه به شخصیت‌ها و بزرگان فرهنگی، علمی، اجتماعی و ورزشی گروه‌های اقلیت همچون اعیاد، ایام و جشن‌های خاص، مناسک، مراسم و آیین‌های مذهبی و فرهنگی گروه‌های حاشیه‌ای، آثار مکتوب و کتب مورد احترام آن‌ها به تناسب اقتضائات زمانی و تاریخی، می‌تواند بسترهای آموزشی و تربیتی حداقلی را فراهم نماید تا به‌وسیله آن، دانش آموزان وابسته به گروه‌های اقلیت در مدارس و برنامه‌های درسی آن، ویژگی‌های خاص و منحصر به فرد خود را در معرض دید دیگران قرار دهند و از این طریق، فرصت‌هایی را برای ابراز و احراز هویت ویژه خود پیدا کنند.

در پژوهشی دیگر تحت عنوان؛ بررسی میزان توجه به رویکرد آموزش چند فرهنگی در محتوای برنامه درسی علوم پزشکی که توسط عبدلی و احمدی (۱۳۹۳) انجام پذیرفت به این نتیجه رسیدند که عدم آشنایی کادر پزشکی ایران با فرهنگ‌های گوناگون و در نتیجه برخوردهای نامناسب کادر پزشکی با مراجعین موجب نارضایتی مراجعین می‌شود لذا پیشنهاد می‌کنند که: متولیان آموزش علوم پزشکی در وزارت متبوعه با تعمق و تدبر در نگرش، رفتار و دانش چند فرهنگی به منظور پاسخگویی مناسب به تنوع فرهنگی مراجعین (به‌خصوص دانشجویان و بیماران) را از طریق برنامه‌های درسی چند فرهنگی را در زیرمجموعه خود آموزش داده تا قادر شود به نحو شایسته در خدمت به نظام سلامت کشور عزیزمان ایران باشند بنابر موارد فوق، پیشنهاد می‌شود که با تحلیل محتوای برنامه‌های درسی رشته‌های پزشکی و کسب دیدگاه واقع بینانه از چگونگی انعکاس آموزه‌های این رویکرد در دروس گوناگون و مقایسه آن با یافته‌های تحقیق حاضر، الگوی برنامه درسی مناسبی برای اندیشمندان، معلمان، مؤلفان کتب درسی و برنامه ریزان درسی این حوزه ارائه شود تا با بهره‌گیری از این الگوی عملی جهت پرداختن هرچه بیشتر به مؤلف‌ها و آرمان‌های آموزش چند فرهنگی بکوشند.

در تحقیقی با عنوان: تبیین برنامه درسی چند فرهنگی و چگونگی اجرای آن در نظام برنامه‌ریزی درسی ایران (امینی، ۱۳۹۱) به این نتیجه می‌رسد که تلفیق و امتزاج عناصر، پدیده‌ها، وقایع، شخصیت و ویژگی‌های مرتبط با قومیت‌ها و فرهنگ‌های مختلف ایران با برنامه‌های درسی مدارس ضمن آنکه فرصت‌هایی را برای ابراز وجود و شنیدن صدای بسیاری از خرده‌فرهنگ‌ها فراهم می‌سازد، در تحکیم و تثبیت حاکمیت و وحدت ملی جامعه ایران نیز نقش به‌سزایی دارد

در تحقیقی تحت عنوان مؤلفه‌های آموزش چند فرهنگی و تحلیل آن در محتوای کتب درسی که توسط وفایی و سبحانی نژاد (۱۳۹۴) صورت گرفت به این نتیجه رسیدند که در کتب درسی ایران توجه چندانی به مسئله چند فرهنگی نشده است.

عراقیه و فتحی واجارگاه (۱۳۹۱) در پژوهشی با عنوان «جایگاه چند فرهنگی در آموزش مدرسه‌ای و آموزش عالی» باهدف بررسی جایگاه چند فرهنگی در آموزش مدرسه‌ای و تبیین آثار آن در آموزش عالی، نتایج پژوهش وجود زمینه‌های خانوادگی و اجتماعی در استهزا سایر فرهنگ‌ها، احساس برتری و تعصبات فرهنگی، ضعف اطلاعات دینی در خصوص برابری و برادری همه انسان‌ها، ضعف اطلاعاتی همه دانش آموزان از شخصیت‌ها و آثار فرهنگی برجسته را نشان می‌دهد.

خرازی، کاظمی فرد و کریمی در پژوهشی تحت عنوان مدیریت آموزش چند فرهنگی در مدارس ایران به این نتیجه رسیدند که نه تنها پژوهش درباره آموزش چند فرهنگی برای بسیاری از پژوهشگران ایرانی مقوله‌ای نسبتاً جدید است، بلکه پژوهش‌های انجام‌گرفته دچار نارسایی‌های کمی و کیفی متعددی هستند که لازم است در پژوهش‌های بعدی جبران شود.

## روش تحقیق

این مقاله با دیدی نو به بحث چند فرهنگی در برنامه درسی از روش توصیفی و مبتنی بر استدلال و تحلیل استفاده کرده است. روش جمع‌آوری اطلاعات نیز از طریق بررسی کتب درسی و مقالات نگارش یافته و سایر اطلاعات موجود و به‌طور کلی بر مبنای روش کتابخانه‌ای صورت گرفته است. در این روش با بهره‌گیری از سایت‌های مختلف به منظور گردآوری اطلاعات اقدام گردیده و سپس تلاش شده تجزیه و تحلیل داده‌های به‌دست‌آمده از طریق توصیفی صورت پذیرد.

## ضرورت تحقیق

امروزه امنیت به‌عنوان اصلی‌ترین شاخص و عنصر رشد تعالی یک جامعه تلقی می‌گردد امنیت نیز بدون وجود انسجام و وحدت سیاسی تأمین نمی‌گردد، به‌علاوه چگونگی دستیابی به انجام و وحدت سیاسی نیز وابستگی شدیدی به مدیریت سیاسی جامعه دارد، قومیت در دنیای امروز به‌عنوان متغیری تقریباً مغایر با وحدت ملی مطرح است و لذا به‌عنوان تهدیدکننده امنیت هر کشوری از آن یاد می‌شود. جمهوری اسلامی ایران به‌عنوان کشوری که در جرگه کشورهای کثیر الاقوم قرار گرفته است شاید حادثترین شرایط و معضلات امنیتی نهفته قومی را در میان این کشورها دارا باشد. آنچه ایران را از سایر کشورهای کثیر الاقوم متمایز می‌نماید استقرار اقوام در حاشیه و نوار مرزی کشور و نیز همسایگی هر یک از آن‌ها با اکثریت قومی آن‌سوی مرز است. در چنین شرایطی بسترسازی لازم برای ایجاد و انسجام یکپارچگی و وحدت بین اقوام مستلزم تلاش پیگیر و برنامه‌ریزی ویژه‌ای می‌باشد که مدیریت سیاسی کشور می‌بایستی برای دستیابی به آن اهتمام جدی ورزد.

## مباحث نظری

### تعریف فرهنگ

فرهنگ مفهوم<sup>۱</sup> پیچیده ایست که تعاریف متعدد و متنوعی از آن داده شده است. برای مدت‌ها فرهنگ به مجموعه‌ای از فعالیت‌های فکری و هنری محدود می‌شد؛ و سپس تعریف نسبتاً جامع و تا حدی دقیق از فرهنگ ارائه شد اما باوجود این تعریف صرفاً به جنبه‌های معنوی مسئله پرداخته شده بود.

### تعریف فرهنگ از دیدگاه تیلور<sup>۲</sup>

«کلیت درهم تافته‌ای شامل دانش، دین، هنر، اخلاقیات، آداب و رسوم و هرگونه توانایی و عادت که آدمی از جامعه به دست می‌آورد.» به این معنا انسان «بی‌فرهنگ» و جامعه بی‌فرهنگ در کار نیست، زیرا زندگی اجتماعی، یعنی باهم زیستن، به معنای در فرهنگ زیستن است. زیستن در ابتدایی‌ترین قبیله یا بزرگ‌ترین و پیچیده‌ترین جامعه فناورانه مدرن از این جهت یکسان است؛ زیرا هر دو زیستن در شرایط ویژه انسان است، یعنی زیستن در فرهنگ یا فضای فرهنگی، اگرچه هر یک از فرهنگ‌ها، از نظر صورت و معنا یا سادگی و پیچیدگی، در جامعه‌های گوناگون باهم فرقه‌ای اساسی دارند (آشوری، ۱۳۹۳)

<sup>۱</sup>. cultur

<sup>۲</sup>: Taylur

### تعریف فرهنگ از دیدگاه مالینوفسکی<sup>۳</sup>

فرهنگ به سادگی عبارت است از کلیت یکپارچه‌ای شامل وسایل و کالاهای مصرفی، ویژگی‌های اساسی گروه‌های اجتماعی گوناگون و پیشه‌ها و باورها و رسم‌های بشری. (آشوری، ۱۳۹۳).

### تعریف فرهنگ از هرسکویتس<sup>۴</sup>

فرهنگ عبارت از شیوه زندگی تجمعی از مردم است. در صورتی که جامعه تجمع نظام‌یافته افرادی است که شیوه زندگی معینی را دارا باشند.

### تعریف فرهنگ از دورکیم<sup>۵</sup>

فرهنگ عبارت است از مجموعه‌ای از باورها و احساسات مشترک بین اعضای جامعه.

### تعریف فرهنگ از تالکت پارسونز<sup>۶</sup>

پارسونز فرهنگ را آموزش و پرورش انتقالی و مشترک می‌داند.

### چند فرهنگی

چند فرهنگی‌گرایی<sup>۷</sup> یک نوع ایدئولوژی است که بر مبنای آن انسان‌هایی از اقوام، نژاد و ملیت‌های گوناگون با داشتن حقوق شهروندی یکسان در یک مکان، مثلاً یک کشور باهم زندگی می‌کنند.

### رویکردهای مفهومی و نظری از چند فرهنگی

۱ - **رویکرد محافظه‌کاران:** طرفداران این رویکرد، خواهان ایجاد یک فرهنگ عمومی و مشترک‌اند که بر مبنای آن، روابط اجتماعی در راستای آن تعریف می‌شود؛ که در آن صورت می‌توان به مدینه فاضله رسید. به‌طور مثال «بلوم»<sup>۸</sup> بر این باور است که طبقه، نژاد، مذهب، اصالت ملی و فرهنگی، همگی در سایه حقوق طبیعی محو می‌شوند و به این صورت می‌توان جامعه‌ای داشت که همه باهم برابر و برادر باشند.

۲ - **رویکرد لیبرال:** این رویکرد برخلاف رویکرد محافظه‌کارانه بر مسئله تبعیض یا نابرابری تأکید بیشتری دارند. این رویکرد مبتنی بر گرایش‌ها و ارتباطات انسانی است که آرمان آن ایجاد جامعه‌ای است که در آن به حقوق اقلیت‌ها و گروه‌های مختلف احترام گذاشته‌شده و همزیستی مسالمت‌آمیزی میان آن‌ها وجود دارد. در این رویکرد آموزش چند فرهنگی عبارت است از فراهم ساختن آموزش‌های خاص هر طبقه و گروه و همچنین انتقال دانش‌ها، نگرش‌ها، سبک‌های شناختی، ارزش‌ها و

<sup>3</sup>: Malynwfsky

<sup>4</sup>: Hrskvyts

<sup>5</sup>: Durikhaym

<sup>6</sup>: Parsons

<sup>7</sup>: Multiculturalism

<sup>8</sup>: Bloom

فعالیت‌های اجتماعی خاص تا با تکیه بر آن، هم به گروه‌های اقلیت و متنوع جامعه احترام گذاشته شود و هم به آن‌ها کمک کنند تا با بقیه گروه‌های فرهنگی همزیستی مسالمت‌آمیزی داشته باشند.

۳ - **رویکرد انتقادی و پست‌مدرنیسم:** برخلاف رویکرد لیبرال که صرفاً درصد ایجاد تغییرات اصلاحی در دل ساختار اجتماعی و حکومتی فعلی جامعه است، رویکرد انتقادی پا را فراتر گذاشته و درصد تغییر بنیادی ساختار موجود جامعه است تا عده‌ای افکار خود را بر دیگران تحمیل نکنند. اصول محوری آموزش چند فرهنگی این رویکرد بر ارائه مفاهیمی از خرده‌فرهنگ‌ها، مشارکت بیشتر اقلیت‌ها در طراحی و اجرای برنامه‌های آموزش درسی، داشتن دیدگاه‌های باز نسبت به تمامی نقطه نظرات و دیدگاه‌ها، استفاده از چندین زبان محلی در کنار زبان رسمی آموزش، توجه به سبک‌های یادگیری متفاوت و ایجاد آموزشی مبتنی بر تمامی آن آموزش، توجه به سبک‌های یادگیری متفاوت و ایجاد آموزش مبتنی بر تمامی آن تفاوت‌ها (محمدی، خرازی، کاظمی فرد و پورکریم، ۱۳۹۵).

### برنامه درسی چند فرهنگی

برنامه درسی چند فرهنگی از نظر هانتز<sup>۹</sup> ساخت بخشیدن به اولویت‌های آموزشی و تعهدات و فرایندهایی است که کثرت‌گرایی فرهنگی را انعکاس داده و نجات میراث‌های گروهی را تضمین می‌کند. بنت<sup>۱۰</sup> (۱۹۹۰) معتقد است این نوع رویکرد در جامع‌ترین شکل خود نسبت به تحقق برابری آموزشی متعهد بوده و اقدام به تدوین نوعی برنامه درسی می‌کند که موجبات تفاهم گروه‌های قومی را در پی دارد. (هانتز، بایپتسه) مأموریت برنامه درسی چند فرهنگی را نهادینه ساختن فلسفه کثرت‌گرایی فرهنگی در نظام آموزشی می‌داند که باید بر پایه احترام متقابل، پذیرش، تفاهم و تعهد اخلاقی استوار باشد. به عقیده بنکس برنامه درسی چند فرهنگی نوعی رویکرد آموزشی است که تنوع قومی و فرهنگی را در جامعه منعکس می‌سازد. این نوع آموزش شامل مطالعه مفاهیم عمده‌های نظیر هویت، از خودبیگانگی، تعصب و درگیری‌های قومی، نژادی و فرهنگی است که این رویکرد درصد اصلاح آن‌ها از طریق سیاست‌های آموزشی است برنامه درسی چند فرهنگی درصد است تا زمین‌هایی را برای ورود فرهنگ‌های دیگر به صحنه زندگی واقعی دانش آموزان دوره‌های تحصیلی متفاوت فراهم کند (علی پور و علی پور، ۱۳۹۵).

### هدف برنامه درسی چند فرهنگی

هدف اساسی برنامه‌های چند فرهنگی، ایجاد وفاق و اتحاد است نه افتراق و انتزاع؛ برخلاف باور عمومی برنامه درسی چند فرهنگی خواهان «هرج و مرج»، «نگاه ترحم‌آمیز به اقوام و فرهنگ‌ها»، «سلطه‌جویی فرهنگی» و درصد «استانداردسازی» فرهنگ‌ها نیست، بلکه خواهان زندگی مسالمت‌آمیز و همکاری میان فرهنگ‌های مختلف است که در برخی موارد، چند فرهنگی و تنوع فرهنگی با موارد مطروحه معادل گرفته شده است درحالی‌که از این سو و آن سو شنیده می‌شود این است که برخی طراحی برنامه درسی چند فرهنگی را، مساوی با طراحی برنامه‌های درسی خاص برابر فرهنگ‌های خاص تصور کرده‌اند، به‌عنوان مثال طراحی برنامه درسی خاص برای قوم و فرهنگ ترک، لر، عرب، کرد و ... اساساً طرح چنین پنداشت‌های نادرست هدف رویکرد چند فرهنگی را کمرنگ کرده‌اند. برنامه درسی چند فرهنگی درصد استقرار برنامه‌ای است که سعی دارد

<sup>۹</sup>: Hunter

<sup>۱۰</sup>: Bennett

روش‌های زیست مسالمت‌آمیز توأم با صلح را در میان نهاد جامعه گسترش دهد. در این میان بهره‌مندی از خزانة فرهنگی همه اقوام و ملل در جهت اصول مشترک انسانی کارا هست (صادقی، ۱۳۹۱). دیوید من<sup>۱۱</sup> (۱۹۹۷) اهداف برنامه درسی چند فرهنگی را به موارد اساسی زیر محدود می‌کند: برابری آموزشی، دانش گسترده درباره گروه‌های مختلف قومی و درک مفاهیم بین فرهنگی، بین گروهی، بین قومی در کلاس، مدرسه و جامعه. به نظر میشل<sup>۱۲</sup> (۲۰۰۳) ارائه برنامه‌های چند فرهنگی حداقل به سبب برآورده ساختن چهار هدف زیر صورت می‌گیرد: الف: برای درمان نژادپرستی در برنامه درسی ب: برای ایجاد تفاهم در بین گروه‌های نژادی و ارج نهادن به فرهنگ‌های مختلف ج: برای خنثی کردن تنش‌ها و تعارضات درون گروهی د: تلفیق و مرتبط ساختن برنامه‌های درسی با تجارب و سنن افراد و گروه‌های مختلف قومی و نژادی. هویت فرهنگی: هویت فرهنگی بخشی از مفهوم خود است که از دانش و احساسات درباره تعلق به یک گروه خاص فرهنگی به دست می‌آید (علی پور و علی پور، ۱۳۹۵).

### مدیریت فرهنگی

در کشورهایی که دارای پشتوانه فرهنگی قوی هستند و در دوره‌هایی، فعالیت‌های گسترده فرهنگی داشته و دارای میراث فرهنگی عظیمی بوده‌اند، اهمیت مدیریت فرهنگی چند برابر می‌شود. در مورد کشورمان، علاوه بر میراث فرهنگی قابل توجه، جایگاه فرهنگ به دلیل وقوع انقلاب اسلامی که نوعی تفکر و اندیشه جدید به جهانیان عرضه داشت و ارزش‌های جدیدی به منصفه ظهور رساند و اصول به اذعان صاحب‌نظران، انقلابی فرهنگی است، بسیار رفیع است. از این رو به منظور صیانت از ارزش‌های انقلاب اسلامی و آرمان‌های آن، نیازمند توجه جدی به امر مدیریت در عرصه فرهنگ هستیم که بخشی از این نوع مدیریت مربوط به توجه ویژه به چند فرهنگی در کشور است، به منظور فهم عمیق از مدیریت فرهنگی چند نمونه از تعاریف موجود ارائه می‌شود:

۱. مدیریت فرهنگی به معنای به کارگیری مؤثر و کارآمد، منابع مادی و انسانی در جهت رشد آگاهی‌ها، باورها، آداب و رسوم و هنر و اخلاق، شناخت قوانین و اجرای آن در سازمان‌های کوچک یا در کل جامعه می‌باشد.
۲. مدیریت فرهنگی به معنای شناخت استعدادها، معنوی و سرمایه‌های فرهنگی و حفظ و نگهداری و رشد آن‌هاست.
۳. مدیریت فرهنگی به معنای هدف قرار دادن انسان‌ها، جهت شناخت بهترین اندیشه‌ها و عمل به بهترین اعمال است.
۴. مدیریت فرهنگی یعنی شناخت جامع و صحیح پیام اسلام و تلاش برای اجرای فردی، خانوادگی، اجتماعی و جهانی آن
۵. مدیریت فرهنگی یعنی سازمان‌دهی، هدایت و بسیج نیروهای باورمند در جهت اهداف و آرمان‌های اسلامی.
۶. مدیریت فرهنگی به معنای تربیت انسان‌ها بر اساس آرمان‌های قرآن و اهل بیت علیهم السلام و الگوهای آسمانی است.
۷. و... (سایت انجمن فعالان فرهنگی مساجد)

<sup>۱۱</sup>: Davidman

<sup>۱۲</sup>: Mishel

## اقوام مختلف ایرانی (غیر فارس‌ها)

### اقوام آذری

اقوام آذری در ایران بیشتر در مناطق شمال غرب ایران و در استان‌های آذربایجان شرقی، آذربایجان غربی، اردبیل متمرکزند و سکونت‌گاه اصلی آذری‌ها به شمار می‌آید ولی بسیاری از آن‌ها در سایر استان‌های کشور ساکن‌اند.

### اقوام ترکمن

ترکمن‌ها از نژاد اقوام ترک هستند که از سمت آسیای مرکزی به ایران آمده و بیشتر در مناطق ترکمن صحرا و شمال و شمال شرق یعنی در جلگه‌های واقع در شرق استان مازندران و شمال استان خراسان و نیز در همسایگی کشور ترکمنستان ساکن شدند.

### اقوام کرد

این قوم نه تنها در بخش غربی فلات ایران ساکن هستند بلکه در ناحیه گسترده‌ای از خاورمیانه و غرب آسیا پراکنده‌اند. کردهای ایران بیشتر در طول کوه‌های زاگرس، از جنوب شهر باکو در آذربایجان تا شمال لرستان و خوزستان سکونت دارند.

### اقوام لر

این قوم در غرب رشته‌کوه‌های زاگرس در منطقه جنوبی کردستان ساکن هستند. لرها در زمان حکومت ایلخانان مغول به دودسته «لر بزرگ» و «لر کوچک» تقسیم می‌شدند، بین این دو منطقه، منطقه سومی نیز بود که به شورستان معروف بود، در حال حاضر نیز کهگیلویه جای «لر بزرگ»، لرستان جای «لر کوچک» و ممسنی نیز جای «شورستان» را گرفته است.

### اقوام بلوچ

بلوچ‌ها بیشتر در استان‌های شرقی ایران و در شهرهای بلوچستان، سیستان، کرمان و قسمت‌های از خراسان ساکن هستند. زندگی این اقوام بیشتر به صورت ایلی است. اقوام بلوچ به علت نامساعد بودن طبیعت سیستان و بلوچستان، مجبور به ترک این منطقه و مهاجرت به نواحی دیگر ایران شده‌اند.

### اقوام قشقایی

این قوم از قوی‌ترین و بزرگ‌ترین اقوام و ایل‌های ترک‌زبان ایران است که در همسایگی ایلات خمسه در استان فارس سکونت دارند. عده‌ای از محققان قشقایی‌ها را طایفه‌ای از ترکان خلیج می‌دانند که از عراق عجم و ساوه به فارس کوچ کرده‌اند و عده‌ای دیگر معتقدند که ایل قشقایی در دوره صفویه از قفقاز به سرزمین آذربایجان کوچانده و سپس در زمان شاه‌عباس به فارس تبعید شدند.

### اقوام شاهسون

شاهسون‌ها از ایلات ترک‌زبان هستند که در شهرهای اردبیل، زنجان، شمال فارس و شهر ساوه ساکن‌اند. در خصوص شاهسون‌ها، سر جان ملکم، مورخ و سفیر انگلیس در نوشته‌های خود آورده است: شاه‌عباس اول از همان آغاز سلطنت ناگزیر به



مقابله با زیاده‌طلبی امیران بزرگ قبایل قزلباش برخاست. وی بدین منظور، برخی از سران قزلباش را به خاک هلاکت نشاناند و برای مقابله با طغیان قبایل قزلباش قبیله‌ای تأسیس نمود و آن را شاهسون یعنی دوستدار شاه نامید و از همه مردان قبایل خواست تا به‌عنوان عضوی از این قبیله ثبت‌نام نمایند.

### اقوام تالشی

تالش نام قومی است که در شمال غرب گیلان، استان اردبیل و بخش جنوبی جمهوری آذربایجان ساکن‌اند. امروزه تالشی‌ها در بخش جنوبی آذربایجان و در شهرهای علی‌آباد، برگ‌خریده سوار، جلیل‌آباد، لنکران، آستارا، بخش‌های شمال غربی ایران در شهرهای اردبیل، آستارا، تالش و مناطق شمالی استان گیلان پراکنده‌اند. مردم تالش به دو صورت یکجانشین و کوچ‌نشین زندگی می‌کنند. به کسانی که در روستاها و شهرها به‌صورت یکجانشینی زندگی می‌کنند «تالش» می‌گویند و پیشه اغلب آن‌ها کشاورزی است و کسانی که در مناطق کوهستانی به‌صورت کوچ‌نشینی زندگی می‌کنند «گالش» می‌گویند و پیشه آن‌ها دامداری است.

### اقوام عرب

اعراب ایرانی تبار که بیشتر در استان خوزستان و در جزایر خلیج فارس ساکن هستند. مهاجرت این اقوام از دوران ساسانیان به ایران شروع شد و بعد از حمله اعراب مسلمان به ایران افزایش یافت. اعراب خوزستانی از نژاد سامی هستند. بنابر برآورد کنگره آمریکا، ۶۵ درصد از ساکنان ایران به زبان فارسی، ۱۶ درصد به زبان ترکی آذربایجانی، ۷ درصد به زبان کردی، ۶ درصد به زبان لری، ۲ درصد به زبان عربی، ۲ درصد به زبان بلوچی، ۱ درصد به زبان ترکمنی، ۱ درصد به زبان قشقایی و سایر زبان‌های ترکی و کم‌تر از ۱ درصد نیز به زبان‌های ارمنی، آشوری، گرجی و دیگر زبان‌های غیرفارسی و غیرترکی سخن می‌گویند. (سایت ویکی‌پدیا)

### چند فرهنگی در قانون اساسی ایران:

در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران که بر پایه اسلام به نگارش درآمده‌است توجه به اقلیت‌ها و قومیت‌های مختلف موردتوجه خاص قرار گرفته است که به برخی از این موارد اشاره می‌شود.

### اصل ۱۲

دین رسمی ایران، اسلام و مذهب جعفری اثناعشری است و این اصل الی‌الابد غیرقابل تغییر است و مذاهب دیگر اسلامی اعم از حنفی، شافعی، مالکی، حنبلی و زیدی دارای احترام کامل هستند و پیروان این مذاهب در انجام مراسم مذهبی، طبق فقه خودشان آزادند و در تعلیم و تربیت دینی و احوال شخصی (ازدواج، طلاق، ارث و وصیت) و دعاوی مربوط به آن در دادگاه‌ها رسمیت دارند و در هر منطقه‌ای که پیروان هر یک از این مذاهب اکثریت داشته باشند، مقررات محلی در حدود اختیارات شوراها بر طبق آن مذهب خواهد بود، با حفظ حقوق پیروان سایر مذاهب.

### اصل ۱۳

ایرانیان زرتشتی، کلیمی و مسیحی تنها اقلیت‌های دینی شناخته می‌شوند که در حدود قانون در انجام مراسم دینی خود آزادند و در احوال شخصی و تعلیمات دینی بر طبق آیین خود عمل می‌کنند.

### اصل ۱۵

زبان و خط رسمی و مشترک مردم ایران فارسی است. اسناد و مکاتبات و متون رسمی و کتب درسی باید با این زبان و خط باشد ولی استفاده از زبان‌های محلی و قومی در مطبوعات و رسانه‌های گروهی و تدریس ادبیات آن‌ها در مدارس، در کنار زبان فارسی آزاد است.

### اصل ۱۹

مردم ایران از هر قوم و قبیله که باشند از حقوق مساوی برخوردارند و رنگ، نژاد، زبان و مانند این‌ها سبب امتیاز نخواهد بود. لذا لازم است با توجه به الزامات قانونی برنامه ریزان کشوری اهتمام بیشتری در جهت توجه به آحاد ملت داشته باشند تا در مسیر حذف تبعیض‌های موجود گام‌های اساسی برداشته شود.

### برنامه درسی چند فرهنگی در ایران:

در یک جمع‌بندی کلی باید گفت که یکی از مسائل اجتماعی اصلی در ایران رشد هویت قومی و ضعف در هویت ملی است. توصیف وضعیت بحرانی در مرحله نازل در آن (ضعف در هویت ملی) نباید به معنای اهمیت ناچیز آن تلقی شود، بلکه این خود یکی از موانع جدی در رشد سیاسی و تقویت وحدت ملی در شرایط فعلی است، البته عدم تحقق رشد سیاسی خود یک عامل ناپویایی سیاسی جامعه است. خلل در رشد توسعه سیاسی در درازمدت منجر به بروز انواع وضعیت‌های بحرانی (در طیف مطروحه) می‌شود (روزنامه ابتکار، ۱۳۹۵، ۹، ۲۴)

در پژوهشی تحت عنوان نگاهی به آموزش چند فرهنگی در کتاب‌های ادبیات فارسی ایران که توسط عبدلی و همکاران ۱۳۹۵ صورت گرفت نتایج زیر به دست آمد که چندان خوشایند نیست.

جدول شماره ۱: توزیع فراوانی توجه به مؤلفه‌های آموزش چند فرهنگی در کتاب‌های ادبیات فارسی متوسطه و

## بخوانیم دوره ابتدایی

ردیف	مؤلفه‌های کتاب	ادبیات هفتم	ادبیات هشتم	ادبیات نهم	بخوانیم اول	بخوانیم دوم	بخوانیم سوم	بخوانیم چهارم	بخوانیم پنجم	بخوانیم ششم	جمع کل
۱	تحکیم وحدت و همبستگی ملی و تقریب مذاهب	۱۶	۱۴	۱۱	۶	۹	۱۲	۱۰	۱۱	۱۴	۱۰۳
۲	پذیرش تفاوت و تکثر (زندگی مسالمت‌آمیز)	۴	۸	۶	۸	۴	۹	۱۰	۶	۹	۶۴
۳	آموزش ضد تبعیض و تعصب نژادی	۱	۱	۰	۳	۰	۰	۶	۴	۹	۲۴
۴	انعکاس تنوع قومی، مذهبی، محیطی و زبانی	۸	۹	۱۳	۲۰	۵	۱۱	۹	۲۱	۱۶	۱۱۲
۵	توزیع برابر منابع و فرصت‌های تعلیمی و تربیتی	۰	۱	۰	۱	۰	۲	۴	۰	۸	۱۶
۶	احترام متقابل و کرامت معنوی همه انسان‌ها فارغ از ویژگی‌های عرضی	۳	۳	۴	۷	۷	۱	۱۰	۱۲	۹	۵۶

جدول شماره ۲: داده‌های بهنجار شده جدول شماره (۱) در کتاب‌های ادبیات فارسی دوره اول متوسطه و بخوانیم

## دوره ابتدایی

ردیف	مؤلفه‌های کتاب	ادبیات هفتم	ادبیات هشتم	ادبیات نهم	بخوانیم اول	بخوانیم دوم	بخوانیم سوم	بخوانیم چهارم	بخوانیم پنجم	بخوانیم ششم
۱	تحکیم وحدت و همبستگی ملی و تقریب مذاهب	۰.۱۶	۰.۱۴	۰.۱۱	۰.۰۶	۰.۰۹	۰.۱۲	۰.۱۰	۰.۱۱	۰.۱۴
۲	پذیرش تفاوت و تکثر (زندگی مسالمت‌آمیز)	۰.۰۴	۰.۰۸	۰.۰۶	۰.۰۸	۰.۰۴	۰.۰۹	۰.۱۰	۰.۰۶	۰.۰۹
۳	آموزش ضد تبعیض و تعصب نژادی	۰.۰۱	۰.۰۱	۰.۰۰	۰.۰۳	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۶	۰.۰۴	۰.۰۹
۴	انعکاس تنوع قومی، مذهبی،	۰.۰۸	۰.۰۹	۰.۱۳	۰.۲۰	۰.۰۵	۰.۱۱	۰.۰۹	۰.۲۱	۰.۱۶

									محیطی و زبانی	
۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	توزیع برابر منابع و فرصت‌های تعلیمی و تربیتی	۵
۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	احترام متقابل و کرامت معنوی همه انسان‌ها فارغ از ویژگی‌های عرضی	۶

جدول بالا بیانگر این است که توجه به مؤلفه‌های چند فرهنگی در کشور عزیزمان ایران که از تنوع فرهنگی بالایی برخوردار است در حد انتظار نیست و باید به این مؤلفه‌ها توجه بیشتری شود.

### بحث و نتیجه‌گیری

کشور ایران از دیرباز دارای تنوع قومی و فرهنگی بسیار است ایران از گروه‌های فرهنگی، قومی و زبانی متنوعی شکل گرفته که عبارت‌اند از: آذری‌ها، ترکمن‌ها، کردها، لرها، بلوچ‌ها، قشقایی‌ها، شاهسون‌ها، تالشی‌ها و عرب‌ها که در کنار فارس‌ها به‌طور مسالمت‌آمیز به زندگی خود مشغول‌اند. نظام آموزش و پرورش ایران توانسته است تا حدودی آگاهی ملی، قومی و طبقاتی را در میان گروه‌های مختلف مردم در جهت همبستگی میهنی و اجتماعی آنان به وجود آورد؛ که این میزان بسیار کم بوده و نمی‌تواند تکیه‌گاهی مطمئن در جهت رسیدن به وحدت و یکپارچگی ملی باشد، هر کشوری که برای ایجاد تعلیم و تربیت عادلانه گام برمی‌دارد لاجرم به بحث چند فرهنگی توجهی ویژه دارد؛ برنامه درسی ایران نیز باید توجه به شخصیت‌ها و بزرگان فرهنگی، علمی، اجتماعی و ورزشی گروه‌های اقلیت همچون اعیاد، ایام و جشن‌های خاص، مناسک، مراسم و آیین‌های مذهبی و فرهنگی گروه‌های حاشیه‌ای، آثار مکتوب و کتب مورد احترام آن‌ها به تناسب اقتضائات زمانی و تاریخی، احترام گذاشته در جهت بزرگداشت آن‌ها گام‌های عملی را بردارد تا به این وسیله، دانش آموزان وابسته به گروه‌های اقلیت در مدارس و برنامه‌های درسی آن، ویژگی‌های خاص و منحصر به فرد خود را در معرض دید دیگران قرار دهند و از این طریق، فرصت‌هایی را برای ابراز و احراز هویت ویژه خود پیدا کنند.

### پیشنهاد‌های عملی این پژوهش

از آنجایی که چند فرهنگی در کشور ایران یکی از مواردی است که می‌تواند به‌عنوان آتش زیر خاکستر تبدیل به یک بحران ملی شود و از طرفی عاملی جهت سو استفاده قدرت‌های بزرگ که عمدتاً از دشمنان ما هستند گردد؛ لذا ضرورت دارد در این خصوص اقدامات پیشگیرانه لازم انجام پذیرد؛ زیرا ممکن است در صورت بروز بحران، وضعیت غیرقابل‌مهار باشد. فی‌ال‌بیت به برخی از این اقدامات اشاره می‌شود:

۱ - با انجام پژوهش‌های متعدد از فرهنگ‌های مختلف کشور، اطلاعات دقیق و علمی به دست آید تا در برنامه‌ریزی‌های مربوط به چند فرهنگی اقدامات منطقی و صحیح انجام پذیرد.

۲ - پس از شناخت ویژگی‌های هر فرهنگ در ایران عزیز مسئولان برنامه‌ریزی می‌بایست به‌دوراز هرگونه تعصب قومی، نژادی، زبانی و ... و باهدف تلاش برای ایجاد وحدت و یکپارچگی در کشور اقدام به برنامه‌ریزی کتب درسی نمایند.

- ۳ - صداوسیما موظف است برنامه‌های خود را که می‌تواند تأثیر بسیاری در اقشار جامعه بگذارد، طوری طراحی و تنظیم نماید که با احترام کامل به فرهنگ‌های مختلف ضمن پرهیز از هرگونه تفرقه‌افکنی در جهت نزدیک‌تر کردن دیدگاه‌های اقوام مختلف گام بردارد تا وحدت و یکپارچگی کشور دستخوش تحولات داخلی و خارجی نگردد.
- ۴ - لازم است در کلیه دروس و به‌ویژه دروس تاریخ، جغرافیا و جامعه‌شناسی به بحث چند فرهنگی توجه شود تا هیچ‌کدام از اقوام احساس نکنند که نادیده انگاشته می‌شوند.
- ۵ - لازم است در برنامه‌ریزی‌های سیاسی نیز به این مسئله اهتمام لازم صورت پذیرد و چنان عمل شود که در کلیه ساختار کشور و به‌ویژه در حیات دولت به‌نوعی تمامی اقوام حضورداشته باشند.
- ۶ - تلاش گردد در هرگونه برنامه‌ریزی نمایندگانی از اقوام مختلف حضورداشته باشند.

### فهرست منابع

- ۱) احمدآبادی آرانی، نجمه. عبدالله یار، علی و سبحانی نژاد، مهدی (۱۳۹۶). بهبود چند فرهنگی سازی در برنامه‌های درسی نظام آموزشی ایران با نظر به آرای تربیتی فوکو و ژیرو. فصلنامه نوآوری‌های آموزشی، ۱۶ (۶۲)، ۸۰ - ۵۷.
- ۲) آشوری، داریوش (۱۳۹۳). تعریف‌ها و مفهوم فرهنگ، تهران: نشر آگه
- ۳) امینی، محمد. (۱۳۹۱). تبیین برنامه درسی چند فرهنگی و چگونگی اجرای آن در نظام برنامه‌ریزی درسی ایران. فصلنامه مطالعات برنامه درسی ایران، ۷ (۲۶)، ۱۱-۳۲
- ۴) بدیع، برتران / مترجم نقیب زاده، احمد. (۱۳۷۶). فرهنگ و سیاست، تهران: نشر دادگستر.
- ۵) توانا، جعفر. (۱۳۹۴). قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، تهران انتشارات کتاب.
- ۶) روح‌الامین، محمود. (۱۳۷۱). زمینه فرهنگ شناسی تألیفی در انسان‌شناسی فرهنگی و مردم‌شناسی، تهران نشر عطار
- ۷) صادقی، علیرضا (۱۳۹۱). ویژگی‌های و ضرورت‌های تدوین برنامه درسی چند فرهنگی در ایران: بررسی چالش‌ها و ارائه راهبردها. مجله راهبرد فرهنگ، ۴ (۱۷)، ۱۲۱ - ۹۳.
- ۸) عبدلی، جواد و احمدی، سلطان. (۱۳۹۳). بررسی میزان توجه به رویکرد آموزش چند فرهنگی در محتوای برنامه درسی علوم پزشکی از دیدگاه اعضای دانشگاه‌های شمال غرب کشور در سال تحصیلی ۹۴-۹۳. ماهنامه - فروردین، ۲۷ (۱)، ۳۶-۲۷.
- ۹) عبدلی، جواد. احمدی، سلطان. نادری، عزت اله. شریعتمداری، علی و سیف نراقی، مریم. (۱۳۹۵). نگاهی به آموزش چند فرهنگی در کتاب‌های ادبیات فارسی. بهارستان سخن (فصلنامه علمی - پژوهشی ادبیات فارسی)، ۱۳ (۳۲)، ۲۵۲ - ۲۳۵.
- ۱۰) عراقیه، علیرضا و فتحی واجارگاه، کوروش. (۱۳۸۸) تلفیق راهبردی مناسب برای تدوین برنامه درسی چند فرهنگی. فصلنامه مطالعات میان‌رشته‌ای در علوم انسانی، ۲ (۱)، ۹۵ - ۷۸.
- ۱۱) عراقیه، علیرضا و فتحی واجارگاه، کوروش. (۱۳۹۱). جایگاه چند فرهنگی در آموزش مدرسه‌ای و آموزش عالی. راهبرد فرهنگ، ۱۷ (۱۸)، ۲۰۴ - ۱۸۷.
- ۱۲) علی پور، نسرین و علی پور لیلا. (۱۳۹۵). آموزش چند فرهنگی و قومیت در برنامه درسی. فصلنامه مطالعات روانشناسی و علوم تربیتی، ۱۱، ۱۸۲ - ۱۶۷.
- ۱۳) کمال خرازی، سید علی‌نقی. کاظمی فرد، محمد و پورکریمی، جواد. (۱۳۹۵). مدیریت آموزشی چند فرهنگی در مدارس ایران: فرا تحلیلی کیفی. دو فصلنامه علمی پژوهشی مدیریت مدرسه، ۴ (۲)، ۱۰۷ - ۸۷.

- ۱۴) محسنی، منوچهر. (۱۳۸۰). جامعه‌شناسی اطلاعاتی، تهران: نشر دیدار
- ۱۵) محمدی، شیرکوه، کمال خرازی، سید علی‌نقی؛ کاظمی فرد، محمد و پورکریم، جواد. (۱۳۹۵). ارائه الگویی برای آموزش چند فرهنگی در نظام آموزش عالی: واکاوی دیدگاه‌های متخصصان این حوزه در ایران. فصلنامه علمی پژوهشی تدریس پژوهی، ۴(۱)، ۹۱-۶۵.
- ۱۶) وفایی، رضا و سبحانی نژاد، مهدی. (۱۳۹۴). مؤلفه‌های آموزش چند فرهنگی و تحلیل آن در محتوای کتب درسی. دو فصلنامه نظریه و عمل در برنامه درسی، ۳(۵)، ۱۲۸-۱۱۱.
- 17) Apple, M. (2000). Official Knowledge. London: Routledge Aronowitz, S. & Giroux, H. (1991). Postmodern Education. University Of Minnesota Press.
- 18) Banks, J.A. (1993a). Integrating the Curriculum with Ethnic Content: Approaches and uidelines. In J.A. Banks & C.A. McGee-Banks (Eds). Multicultural Education: Issues and Perspectives(pp. 189-207). Boston: Allyn and Bacon.
- 19) Fernandez, M. (2010). The Responsibility for Multicultural Education: An Ethics of Teaching and Learning. Available from:<http://www.Scu.edu/ethics>. [Accessed 24 may 2010]31.
- 20) Fullinwider, R. (2001). Multicultural Education and Cosmopolitan Citizenship. Available from: <http://www.sciencedirect.com/science>. [Accessed ۱۱/۱۲/۰۰۸].
- 21) Jenks, C. Et al. (2001) approaches to multicultural education in preservice teacher education: philosophical frameworks and models for teaching. Human sciences press, Inc.
- 22) january 2008. pp. 45-52. 8. Blackwell Publishing. At: <http://ingentaconnect.com>. [Accessed2008/11/24]
- 23) Mishell w. (2003). Black Childrens Race Awareness, Racial Attitudes and Self- Concept: A ReinterPretation. Jornal of Child Psychiatry. 25,433-441.
- 24) Ogo Okoye J. (2011). Does Multicultural Education Improve Students' RacialAttitudes? Implications for Closing the Achievement Gap.Journal of Black Studies. 42(8), 1252-1274.
- 25) Oikonomidoy, E. (2009),"Conceptual collective online reflection in multicultural education classes", Multicultural Education & Technology Journal, 3(2), 130- 143.
- 26) Roberts, jane; H-Sanders & Val. Tom Wass. (2008). Perceptions of Race. Ethnicity and Culture at Two UK Medical Schools: A Qualitative Study. MedicalEducation,42(1).77-86.
- 27) Taylor, C. (1992),The Ethics of Authenticity, Cambridge, Mass:Harvard University Press.
- 28) Taylor, C. (1994), "The politics of recognition", In A. Gutmann, (Ed). Multiculturalism: examining the politics of recognition, Princeton: Princeton University Press, pp. 25-73.
- 29) Taylor, C. (1995), "Irreducibly Social Goods", in Philosophical Arguments ,Cambridge, MA: Harvard University Press.
- 30) Zakar, A. (2002).Distance Counseling: Multicultural Aspects. University Of Szeged Hungarian NRCVG.

# An Analysis of Multicultural Discussion in the Curriculum

Fatemeh Sheikhi <sup>1</sup>, Mojdeh Ardalani <sup>2</sup>

<sup>1</sup> Student of Medical Engineering, Sahand University of Technology, Tabriz, Iran

<sup>2</sup> Secretary of Education, District 1, Sanandaj, Kurdistan, Iran

---

## Abstract

Due to its vastness, the land of Iran has a lot of ethnic and cultural diversity. Iran is formed of various cultural, ethnic and linguistic groups, some of which are: Azeris, Turkmen, Kurds, Lors, Baluchis, Qashqais, Shahs, Talyshs and Arabs, along with Persians. They live their lives peacefully. Iran's education system has been able to create some national, ethnic and class consciousness among different groups of people for their patriotic and social solidarity; This is emphasized in the Iranian constitution in principles 12-13-15 and 19, but we still have a long way to go to reach the ideals, so this article discusses multiculturalism in the curriculum with a new perspective and tries to Use a descriptive method based on reasoning and analysis to clarify the weaknesses in this direction; Because not paying attention to different ethnicities can become a loophole for influential colonialists to try to destroy this nation. Therefore, according to the legal requirements, it is necessary for the country's planners to pay more attention to the individuals of the nation in order to take basic steps to eliminate the existing discrimination.

**Keywords:** Multicultural, Curriculum, Ethnicities, Constitution, Security.

---